

המצאת בישראל והמצאת מחפץ לתחום

שחן לבצק הס

מנהלת מחלקת חשבונו ייצוגיות, נגזרת תוכלולית

A P M

& C O

AMIT, POLLAK, MATALON

דצמבר 2020

עיקרי הדברים

☐ מהי המצאה?	מבוא	1
☐ מטרת ההמצאה + חובת המצאה ☐ דרכי ההמצאה ☐ ביצוע המצאה ☐ שינויים עיקריים ☐ תחליף המצאה	המצאה בישראל	2
☐ מהי המצאה מחוץ לתחום? ☐ עילות המצאה מחוץ לתחום ☐ דוגמאות לשינויים בין התקנות השונות	המצאה מחוץ לתחום	3
☐ התייחסות לתוקפן ☐ הקשיים שעולים מהן	הוראות מעבר	4

רקע

הניסיון המצטבר בבתי משפט כמו גם סוגיות חדשות שעלו על רקע התפתחויות חדשות בחברה המודרנית הולידו צורך להתאמת תקנות סדר הדין גם בנושא המצאה

במסגרת זו יש לקחת בחשבון התפתחויות, כדלקמן:

- התפתחות טכנולוגית, ובכלל זה מעבר לשימוש רב יותר במדיה אלקטרונית. התפתחות זו מצריכה הבהרה מה יחשב כהמצאה בעת השימוש בדואר אלקטרוני

- במישור הבינלאומי חלה התפתחות רבה של המסחר הבינלאומי ומעורבותן של חברות בינלאומיות אף שלא במסחר בחיי היום יום של האזרחי - חברות כגון אמזון, פייסבוק. חברות אלה לעיתים רבות יושבות בחו"ל, והצורך להסדיר את קשירתן להליך משפטי הלך וגבר.

רקע – המשך

המצאת כתבי בי-דין הינה סוגיה מרכזית בהליך האזרחי, משלביו ההתחלתיים של ההליך ועד מתן פסק דין. במסגרת פרק י"ט בתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 ("התקנות החדשות") הוסדרו ארבעה עניינים כלליים, אשר ראוי לעמוד עליהם:

1. **מטרת פעולת ההמצאה** ביחס לכל מסמך ובפרט לעניין כתב הטענות הראשון המוגש.
2. **מעמדו של עורך הדין** בהליך ההמצאה.
3. **חיזוק מעמדו של כלל ההמצאה על פני כלל הידיעה.**
4. **המצאת מסמכים** בפקס גם לבעל דין שאינו מיוצג.
5. **הקלה של המצאה מחוץ לתחומי מדינת ישראל** והרחבה של מקרי ההמצאה.

בטרם נצלול – עקרונות פרשני ים

השיקולים שיש לקחת בחשבון בעת פרשנות התקנות החדשות:

1. יש לזכור את עקרונות היסוד של התקנות החדשות המפורטות בפרק א' – **הליך ראוי והוגן**,

הגעה לחקר האמת, הגינות דיונית ויעילות

2. להשוות **להתקנות תשמ"ד** וניתן להיעזר גם בפסיקה שנגעה לתקנות הקודמות

3. שינוי בנוסח תקנה לעומת הנוסח הקודם בהחלט יכול להעיד **סונה** לשנות את הדין;

ואולם לא כל תקנה שבוטלה בהכרח מעידה שהעיקרון העומד ביסודה בוטל – **התקנות**

משאירות נושאים שונים לשיקול דעת השופט.

מה המצאה?

הבאת תוכן הפעולה המשפטית לידיעתם של כל הצדדים
בהליך המשפטי, כדי שאלו ידעו שנעשתה נגדם או
בעניינם פעולה משפטית ושהם יכולים
להגיב לה.

וכן – הטלת מרות בית המשפט

- ההמצאה היא האקט המכונן של כל פעולה משפטית שאני עושה בבית המשפט, ואינה חלה רק על כתבי טענות.
- קיימים דינים נוספים בעניין המצאות, ויש להתחשב בהם במקביל לתקנות סד"א – לדוגמא פקודת הראיות.

המצאות בישראל

תקנות סד"א החדשות - 158-165

A P M
& C O

AMIT, POLLAK, MATALON

תכליות ההמצאה

תקנה 158 ודברי ההסבר לתקנות החדשות

- להביא לידיעת הנמען את תוכנו של מסמך שנדרש שיהיה בידיעתו לצורך ניהול תקין לפי כללי הצדק הטבעי.
- הכפפת נמען למרות של בית המשפט כשמדובר בכתב טענות ראשון.
- תחילת מרוץ הזמן ומניין הימים שמדובר בכתבי טענות.
- קידום סודאות ויעילות דיונית.

חובת ההמצאה

תקנה 160 שמחליפה את תקנה 475א לתקנות תשמ"ד

1. בעל דין מיוצג – מיום ההמצאה לבית המשפט, על עו"ד להמציא העתק לצד שכנגד תוך 3 ימים או תוך זמן סביר, לפי תמוקדם מביניהם.
2. בעל דין שאינו מיוצג – "יגיש את המסמך למזכירות בית המשפט, שתפעל להמצאתו"

חובת שמירת אישור מסירה

תקנה 165 שמחליפה את תקנה 475א(ב) לתקנות תשמ"ד

חובת המוסר לשמור על אישור מסירה, עת יתבקש להגישו לבית המשפט.

דרכי המצאה

מסירה אישית – 161(4)

מחליפה את תקנות 489, 480, 476

- מסירה לידי הנמען + אישור קבלה בכתב
- באמצעות עו"ד או אדם שביית המשפט הסמיך לכך.

מועד ההמצאה

כמועד שצוין בהודעת אימות

המסירה

חריג

יראו המצאה כדין אם הונח במקום נראה לעין בדלת או עסק (כמה פעמים? "שקידה ראוי הסבירה")

אם:

- הנמען סירב לקבל מסמך או סירב לאשר קבלתו.
- לא נמצא שום אדם

להמציא לו, למרות

שהשולח פעל בצורה

המצאה בדואר – 161(3)

מחליפה את תקנות 475(ג), 497-495

- באמצעות דואר רשום
- חייבת לכלול אישור מסירה

מען המסמך

גם לעו"ד וגם לבעל דין לא מיוצג

שצוין את פרטיו בכתב הטענות לפי ההוראות הנ"ל:

- לכתובת הרשומה בכתב הטענות

אם לא ניתן אז:

מועד ההמצאה ורי"ח/ עסקו.

כמועד המסירה שצוין

באישור המסירה

המצאה בפקס – 161(2)

מחליפה את תקנות 497(א) – 497(ב)

מען המסמך

גם לעו"ד וגם לבעל דין לא

מיוצג שצוין את פרטיו

בכתב הטענות הגבלת עמודים – עד 15 עמ'

שמדובר בצד שכנגד, ועד 5 עמ' לבית המשפט.

מועד ההמצאה

- מועד אישור משלוח הפקס

+ ווידוא טלפוני (למעט במקרים שהמען הוא בית משפט).

- לאחר 15:00 ו' +ש' –

ייחשב ביום למחרת

ביטול הצורך בדף נלווה

חריג

לא ניתן להגיש כתב טענות ראשון, כתב

תביעה וכתב הגנה תקנה 161(2) (ב).

המצאה אלקטרונית – 161(1)

מחליפה את תקנות 497ב – 497ד

מבית המשפט לנמען –

באמצעות דואר אלקטרוני לכתובת שצוינה בכותרת כתב הטענות

מבעל דין לבית המשפט –

באמצעות נט משפט

מזעור ההוצאות על דין –

באמצעות שירותי אבטחה

אחרי שירותי בטיחות א

- קבלת שירות 17:00 / יום ו' +ש' –

ייחשב ביום למחרת

חריג

כתב טענות ראשון המוגש לעליון,

מסמך ראשון שמומץ לנמען שאינו בית

המשפט, נמען שאינו מיוצג, מסמך שלא

ניתן להמציא אלקטרונית תקנה 162

ביצוע ההמצאה – תקנה 163

דרך מלך לפי תקנה זו היא להמציא **לנמען עצמו**.

אם הנמען מיוצג – **יש להמציא לב'כ**, אם מונה מורשה – **ניתן להמציא אלז**.

כללים לסוגי המצאות שונים

☐ יומצא ללשכת ראש הרשות או ☐ משרד היועץ המשפטי של הרע	אם הנמען רשות מקומית	המצאה לבין משפחה המתגורר עם הנמען ונראה למראית עין מעל גיל 18.	אם אי אפשר למצוא את הנמען הפרטי
יומצא לאפוטרופוס שהתמנה כז	אם לנמען אפוטרופו ס	אם יש לו נציג מטעמו המייצג אות באופן קבוע בקשר לישראל – אז ניתן להמציא רק אם מדובר באותו עניין.	אם הנמען מתגורר בחו"ל
יומצא באמצעות מחלקת האסיר בשירות בית הסוהר	אם הנמען בבית סוהר	☐ המצאה לפרקליט המחוז בו נצא מקום מושבו של בית המשפט הדן בתביעה	אם הנמען הוא מדינה
לפי חוק חסינות מדינות זר	אם הנמען מדינה זרה בחוק חסינות	☐ המצאה לפרקליטות המדינה אם מדובר בסמכות של בית המשפט העליון למשרד או למען הרשום של התאגיד. ☐ אם תאגיד שהוקם בחוק – מנהל התאגיד.	אם הנמען תאגיד

שינויים עיקריים – המצאה בישראל

□ הוספת "תכליות ההמצאה" – עיגון ספציפי של הסיבה שלשמה ממציאים כתבי טענות.

□ חיזוק הבכורה של "כלל ההמצאה" על "כלל הידיעה" **תקנה 158(ב)**

" הנמען ייחשב כמי שיודע את תוכנו של המסמך אם הומצא לו לפי תקנות אלה" – לשון התקנות נוקטת עמדה מפורשת לפיה כלל

ההמצאה, ולא כלל הידיעה, הוא הכלל המועדף על מתקין התקנות. **העדפה זו בין שתי האפשרויות, נועדה אף היא לקדם את מטרת העל של יצירת וודאות ויעילות דיוניות.**

□ בכורה למעמדו של עורך דין **תקנה 163**

על אף ההעדפה הברורה להמצאה לנמען עצמו, אחד השינויים בתקנות החדשות הוא העלאת קרנו וחשיבותו על עורך הדין בתהליך ההמצאה. התקנות החדשות נוקטת לשון ציווי, כך שכאשר מדובר בנמען המיוצג על ידי עורך דין, נדמה שעל המסירה להיות לעורך דינו של הנמען. **נקודה למחשבה – המצאת כתב טענות ראשון לבעל דין מיוצג.**

□ המצאה בפקס אפשרית גם לבעל דין שאינו מיוצג **A P M & C O**

בתקנות החדשות נקבע באופן מפורש, כי כאשר בעל דין, אף אם אינו מיוצג, ציין את

תחליף המצאה בישראל – תקנה 164

אם לא ניתן להמציא מסמך לנמען בדרך שנקבעה, רשאי בית המשפט להורות על המצאה בכל דרך אחרת הנראת לו מתאימה בנסיבות העניין.

בכדי להפעיל את הסעיף, יש להגיש בקשה בכתב + תצהיר

התצהיר יאמת את הסיבה המונעת את ביצוע ההמצאה בדרך שנקבעה ויכלול את הדברים הבאים:

□ אם הנמען הוא תושבי ישראל ואין לו מען ידוע – יציין המבקש בתצהיר כי לפי ידיעתו

הנמען בישראל ואין לו מידע על מקום מקורו + **נדרש לצרף תדפיס פרטי הנמען מרשם האוכלוסין.**

□ אם הנמען תושבי ישראל + מען בתחומי המדינה אך לא ניתן להמציא את המסמך – יש לציין

בתצהיר כי למיטב ידיעתו הנמען נצא בארץ + **נדרש לצרף תדפיס פרטי הנמען מרשם האוכלוסין + פירוט הפעולות שנקט בכדי להמציא מסמך.**

□ אם הנמען אינו תושבי ישראל אבל נמצא בתחומי המדינה – יציין המבקש כי לפי ידיעתו

הנמען נמצא בישראל + **צירוף אסמכתא להימצאותו בארץ + פירוט הפעולות שנקט בכדי להמציא את**

המצאות מחוץ לתחום המדינה

תקנות סד"א החדשות – 166-168

מהי המצאה מחוץ לתחום?

"ביטוי דיוני להטלת מרות השיפוט הישראלי על נתבע
היושב מחוץ לתחום השיפוט". (יעקב שקד סוד הדין האזרחי (מהדורה

שניה ומעודכנת, 2020)

בדרך כלל, סמכות של בית משפט נובעת מהטריטוריה המדינית בה
היא נמצאת. ואולם, במקרים מסוימים ובזהירות יתר, יחרוג בית
המשפט מתחומו הטריטוריאלי, תוך התחשבות בכללי הנימוס
הבינלאומי והקפדה להימנע מהתנגשות סמכויות.

שימו לב! נדמה שלשון החוק, מציבה סטנדרט מקל יותר עת אנו מעוניינים בהמצאה

מחוץ לתחום.

עילות – המצאה מחוץ לתחום

תקנה 166 שמחליפה את תקנה 500 לתקנות תשמ"ד

תקנה 166 מונה רשימה בת עשרה סעיפים, אשר בהתקיים אחד מהם, **רשא** בעל דין להמציא כתב טענות מחוץ לתחום המדינה, וזאת מבלי להידרש לאישורו של בית המשפט. ואלו הן העילות:

- 1 נקבעה בחיקוק בינלאומי הסמכות
- 2 הסעד שמתבקש הוא נגד אדם שבתחום המדינה
- 3 מקרקעין המצוי בתחום המדינה
- 4 חוזה אשר לו זיקה לישראל מהמנויות בחוץ
- 5 נזק שנגרם בישראל, בהתאם לתנאים המנויים
- 6 צו מניעה לגבי דבר הנעשה או עשוי להעשות/ מערד
- 7 אכיפה או הכרה בפסק חוץ/ בוררות
- 8 אי אכיפה או הכרה של פסק חוץ/ בוררות מכוח הצדק
- 9 האדם הוא בעל דין חרוש או נכון בתביעה כנגד אחר
- 10 האדם שבחוו"ל הוא בעל דין בתובענה שאחת מעילותיה מתקיימות

החידושים העיקריים בתקנות החדשות

1. ביטול הצורך בבקשה להיתר המצאה

בניגוד לעבר, בתקנות החדשות אין צורך יותר בקבלת היתר המצאה מ

ואולם, תקנה 166 אינה עומדת לבדה,

והיא כפופה על פי לשונה לתקנות 167 ו-168, שאינן פוטרות

את בעל הדין המעוניין להמציא כתב טענות מחוץ למדינה, מפנייה אל בית המשפט.

תקנה 167(א) קובעת כי בעל דין המעוניין להמציא כתב טענות מחוץ לתחום המדינה, **יגיש בקשה לשם קביעת דרך ביצוע ההמצאה**. בקשה להיתר מעין זה מחייבת **תצהיר** הכולל:

1. עובדות המבססות את עילת התביעה.

2. עובדות המבססות את עילת ההמצאה

3. ופירוט המקום בו נמצא הנמען או ייתכן ונמצא.

תקנה 167(ב) מצווה על בית המשפט להורות על "**דרך ביצוע ההמצאה**" מחוץ לתחום. עם זאת, תקנה

זו מאפשרת לבית המשפט להורות כי בנסיבות העניין – **אין להתיר את ההמצאה.**

תקנה 168 קובעת, שאם הומצא כתב טענות לפי סעיפים אלו, **רשאי נמען ההמצאה לכפור בסמכות בית**

המשפט או לטעון כי הפורום הישראלי אינו הפורום הנאות. יש להגיש בקשה **בכתב** עד למועד הגשת כתב ההגנה.

יש לזכור כי גם אם הורה בית המשפט על דרך ביצוע ההמצאה, עדיין, המצאת כתבי בי-דין מחוץ לתחום השיפוט של המדינה, כפופה להסכמים ואמנות בינלאומיות ולא אחת, מצריכה התייחסות גם לעניינים טכניים הנוגעים להמצאה, שבהתעלמות מהם – עשויה ההמצאה להיחשב חסרת כל תוקף

2. היפוך נטל ההוכחה: ריכוך דרישות בתצהיר הנלווה לבקשה לקביעת דרך ביצוע המצאה מחוץ למדינה

תקנות 501-500 (א) לתקנות תשמ"ד קבעו כי המצאת כתב טענות מחוץ למדינת ישראל מותנית תחילה ברשות בית המשפט על בקשה להיתר המצאה לבסס **עלושה תנאים מצטברים**: קיומה של עילת המצאה, קיומה של עילת תביעה טובה ו- הוכחת היותו של הפורום הנאות בישראל – מבחן מירב הזיקות (ראו למשל: רע"א 90-04-19 ברבי ואח' נ' **mediox limited** (פורסם בנבו, 2019)).

תקנה 167 (א) לתקנות החדשות קובעת, כי "בעל דין המעוניין להמציא כתב טענות מחוץ לתחום המדינה, יגיש בקשה בכתב לשם קביעת דרך ביצוע ההמצאה..". בקשה זו יש לבסס בתצהיר בו "יפורטו העובדות המבססות את עילת התביעה, העובדות המבססות את עילת ההמצאה מחוץ לתחום המדינה ופירוט המקום שבו נמצא הנמען או ייתכן שנמצא".

ריכוך הדרישות: בתקנות הקיימות על המבקש לצרף תצהיר בו הוא מציין **ללאוה, נדמה שלשון חזוקה** בתקנות החדשות **הושמטה המילה "טובה"**.

מציב סטנדרט מקל יותר

בסוגיית ההמצאה מחוץ

למדינה

היפוך נטלי ההוכחה: במצב החדש לא נדרש בעל דין הפונה לבית המשפט בבקשה לפי תקנה 167(א) להוכיח או לטעון לפורום נאות. כאמור, טענה זו יכול ותתעורר על ידי הצד שכנגד, וזאת בהתאם לזכות השמורה עימו לפי תקנה 168 לתקנות החדשות, שיצטרך להעלותה בעצמו ולעמוד בנטל ההוכחה המוטל עליו כמי שטוען לה.

מצד שני: יכול ובתי המשפט יפרשו את הפרטים הכלולים בתקנה 167(א), שעל מגיש הבקשה לקביעת דרך ביצוע ההמצאה לטעון ולהוכיח, ובפרט את "העובדות המבססות את עילת ההמצאה מחוץ לתחום המדינה", ככאלה הכוללים גם את שאלת הפורום הנאות. במצב דברים זה, דומה, כי אין הבדלים מהותיים בין המצב הישן למצב החדש.

רוח פרשנות: מעיון בדברי ההסבר לטיטת התקנות החדשות משנת 2014, ביחס לתיקון זה (שלא השתנה בגרסה הסופית), עולה, כי ביטול הצורך בהגשת בקשה למתן היתר המצאה, מראש, עולה בקנה אחד עם המצב היום שבו "רובן ככולן" של בקשות מסוג זה – מתקבלות.

נקודה למחשבה – האם באמת מדובר בהיפוך

וגמאות להקלה בעילות המצאה נבחרות (המנויות בתקנה 166 לתקנות החדשות)

א. תקנה 500(2) מול 166(3) – מקרקעין

לפי **תקנה 500(2) לתקנות תשמ"ד**, במקרים שבהם ההמצאה נוגעת למקרקעין, בית המשפט יכול להתירה רק אם נושא התביעה **כולו** הוא מקרקעין המצויים בתחומה של ישראל.

לעומת זאת, **תקנה 166(3) לתקנות החדשות** המילה "כולו" אינה מופיעה בחוק כלל. ולכן ניתן להסיק כי תותר המצאה גם כאשר רק חלק מעילת התובענה עניינה במקרקעין המצויים בתחום המדינה, המהווים את נושא התובענה.

ב. תקנה 500(4) (א) מול 166(4) – חוזית

לפי **תקנה 500(4) (א) לתקנות תשמ"ד**, בית המשפט יכול להתיר המצאת כתב בי-דין אל מחוץ לתחום המדינה, כאשר "**החוזה נעשה בתחום המדינה**".

לעומת זאת, **תקנה 166(4) לתקנות החדשות** נוקטת גישה גמישה יותר, וקובעת ביחס לעילת המצאה חוזית, כי די שעל החוזה חלים דיני מדינת ישראל או שהחוזה, **כולו או מקצתו**, נעשה או הופר או שנשללה האפשרות לקיימו בישראל, על מנת שתעמוד עילת ההמצאה החוזית.

3. תיקון 2018 עוגן בתקנה 166(5) – נזיקית

לפי **תקנה 500(7) לתקנות הקיימות**, בכדי לעמוד בתנאי הסעיף, יש להראות כי התביעה מבוססת על מעשה או מחדל שהתבצעו בתחום הטריטוריאלי של המדינה.

עם השנים נמתחה ביקורת רבה על תקנה זו, הן בקרב מלומדים והן בקרב שופטים, אשר הרהרו בדבר הצדקת הדרישה כי **המעשה או המחדל** יתרחשו בישראל ולא די בכך **שהנזק** יתרחש בישראל.

בשנת 2017, מתחה כבוד נשיאת בית המשפט העליון, השופטת אסתר חיות ביקורת על נוסח התקנה, בציינה כי היא מעוררת תחושת חוסר נוחות ומאפשרת קיומם של מצבים בלתי רצויים. השופטת חיות עמדה על שינויה כפי שהתפרסם בטיוטת תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ה-2014, והדגישה כי נוסח התקנה בדין האנגלי, ממנו התקנה עצמו שאובה, שונה זה מכבר וכי עולה ספק, האם התקנה בנוסחה הולמת את מגמת הגלובליזציה הקונה לה אחיזה בתחומים רבים במשפט.

כב' הנשיאה חיות ברע"א 925/17 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת (ע"ח) נ' AU Optronik Corporation** (פורסם בנוב, 2017):

"לפני סיום אוסיף כי התוצאה שאליה הגעתי יש בה כדי לעורר אי נחת מסוימת. אכן, מצב שבו הצרכן הישראלי לא יוכל להיפרע מגופים שחברו, לכאורה, לקרטל בינלאומי שבעטיו נגרם לו נזק הוא מצב בלתי רצוי, ומבחינה זו ספק אם התקנה בנוסחה הנוכחית הולמת את מגמות הגלובליזציה וההתפתחויות הטכנולוגיות בעולמנו"

בעקבות ביקורת זו, כבר בשנת 2018, תוקנו תקנות סדר הדין האזרחי הקיימות, באופן שהוספה תקנה 500 (א7) לתקנות הקיימות, שעוגנה בתקנות החדשות בתקנה 166(5) לתקנות החדשות):

"(5) התובענה מבוססת על נזק שנגרם לתובע בישראל ממוצר, משירות או מהתנהגות של הנתבע, ובלבד שהנתבע היה יכול לצפות שהנזק ייגרם בישראל וכן שהנתבע, או אדם קשור לו, עוסק בסחר בין-לאומי או במתן שירותים בין-לאומיים בהיקף משמעותי; לעניין זה, "אדם קשור" – אם הנתבע הוא תאגיד, כל אחד מאלה:

(1) אדם השולט בתאגיד;

(2) תאגיד הנשלט בידי אדם כאמור בפסקה (1);

(3) תאגיד הנשלט בידי מי מהאמורים בפסקאות (1) ו-(2);"

עיגון זה ממשיך ליעם ביקורת זו שהובאה והוא פוסע פסע חשוב במגמת הגלובליזציה, באופן שהוא מאפשר לבעל דין להמציא את כתב טענותיו מחוץ לתחום המדינה, כאשר התובענה מבוססת על נזק שנגרם בישראל ממוצר, משירות או מהתנהגות הנתבע וזאת בהתקיים שני תנאים מצטברים – (1) הנתבע יכול היה לצפות שהנזק ייגרם בישראל; וכן (2) שהנתבע עוסק בסחר או במתן שירותים בין לאומיים בהיקף משמעותי.

. תקנה (10)500 מול 166(9) – בעל דין דרוש

לפי **תקנה (10)500 לתקנות תשמ"ד**, בית המשפט יכול להתיר המצאת כתב בי-דין אל מחוץ לתחום המדינה, כאשר "האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין דרוש, או בעל דין נכון, בתובענה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר, **שהומצאה לו הזמנה סין בתחום המדינה.**

לעומת זאת, **תקנה 166(9) לתקנות החדשות** נוקטת גישה **רחבה יותר**, וקובעת כי בית המשפט יכול להתיר המצאת כתב בי-דין אל מחוץ לתחום המדינה, כאשר "האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין דרוש או נכון בתביעה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר"

החידוש/הרחבה: אפשר להמציא לבעל דין דרוש או נכון גם כאשר הסמכות הוקנתה נגד נתבע אחר **גם על ידי המצאה מחוץ לתחום ולא רק בעת המצאה בישראל.**

סיכום שלבי ההמצאה מחוץ לתחום

• בעל דין שכתב טענותיו ועומד לפחות באחד מעשרת התנאים הקבועים בתקנה 166, נדרש להגיש **בקשה בכתב לקביעת דרך ביצוע ההמצאה**, בצירוף תצהיר נלווה מתאים בו יפרט את העובדות המבססות עלילת התביעה; העובדות המבססות את עילת ההמצאה; וכן, את המקום שבו נמצא הנמען או ייתכן שנמצא (תקנה 167(א)).

שלב א

• **בית המשפט מורה על דרך ביצוע ההמצאה**, לרבות אפשרות לקבוע כי אין להמציא את המסמכים מחוץ למדינה (תקנה 167(ב)).

שלב ב

• בעל דין שקיבל כתב טענות שהומצא אליו מחוץ למדינה **רשאי לכפור בסמכות בית המשפט** לדון בתובענה או לטעון כי פורום הישראלי אינו הפורום הנאות לדון בתובענה על בקשה מסוג זה יחולו המועדים הקבועים להגשת כתב הגנת (תקנה 168)

שלב ג

הוראת מעבר

תקנות סד"א החדשות - 180

תחולת הוראות המעבר

תקנה 180 לתקנות החדשות קובעת את תחולתן של התקנות החדשות והוראות מעבר

תחולה:

1. **חלק א' של התקנות** (עקרונות היסוד **תקנות 1-5**) **חל על כל עניין אזרחי**, קרי גם על הליכים שאינם מתנהלים לפי התקנות, למשל, לגבי הליכים המתנהלים בבית הדין לעבודה, בבית המשפט לענייני משפחה, פשיטות רגל וכיו"ב.

2. **חלק ב' לתקנות** (סדרי דין כללים כמו סמכות מקומית וכתבי טענות) **יחול על כל עניין אזרחי** המובא בפני בית המשפט, וזאת **למעט מקרים שקיים סדר דין מיוחד**. הווה אומר, אם חלות הוראות חוק ספציפיות בנושא מסוים, הן יגברו על האמור בתקנות החדשות.

הוראות מעבר:

3. **תקנה 180(ג)** תקנות אלו יחולו על הליכים **שנפתחו ביום התחילה או לאחריו – קרי מיום 1.1.21**.

חריגים: [...]

A P M
& C O

AMIT, POLLAK, MATALON

ולת התקנות החדשות על הליכים תלויים ועומדים – פ

א. ביחס לכלל הליכים – תקנה 180(ג) (1) לתקנות החדשות קובעת כי על הליכים תלויים

ועומדים, יחולו התקנות החדשות הקבועות ב:

- (1) פרק א' (עקרונות היסוד);
- (2) תקנות 30 ו-33 בפרק ג' בחלק ב' (חובת ציון המועד להגשת כל מסמך ואי קבלת מסמך שאינו תקין);
- (3) פרקים ה'-ז' (הוראות בדבר איחוד תובענות, סילוק כתבי טענות ותיקון כתבי טענות);
- (4) תקנות 50-55 בפרק ח' שעניינן בהסדרת בקשות;
- (5) פרק יא' המסדיר את אופן הדיון;
- (6) פרק יב' המסדיר דיון מהיר;
- (7) פרק טז' שכותרתו ההחלטה השיפוטית;
- (8) פרק יח' העוסק בהוצאות;
- (9) פרק יט' – בו דנו לעיל, שעניינן בנושא ההמצאות;
- (10) פרק כ', המכיל הוראות כלליות, וכן כל תקנה אחרת שבית המשפט הורה לבעלי הדין לקיימה;
- (11) וכן כל תקנה אחרת שבית המשפט הורה לבעלי הדין לקיימה

ב. ביחס להליכים שטרם התקיימו בהם מסירת שאלונים וגילוי מסמכים – תקנה 180(ג) (2) לתקנות

החדשות קובעת כי יחול גם האמור בפרק ט' המסדיר עניינים אלו.

ג. ביחס להליכים שנקבעה לגביהם ישיבת קדם משפט במועד המאוחר ב-60 ימים מיום התחילה

של התקנות החדשות – תקנה 180(ג) (3) לתקנות החדשות, יחולו גם:

(1) פרק ח' לתקנות שדן בסוגיית הבקשות בהליך;

(2) פרק י' לתקנות הדן בקדם משפט,

(3) וכן פרק נו' לתקנות הקובע הוראות בדבר וידות

תיקון לתקנות החדשות

בתקנות סדר הדין האזרחי (תיקון) תשפ"א-2020 (נכנס לתוקף ביום 15.12.2020), ביחס לתקנה 180(ג)

נקבע:

"במקום "הליכים שנפתחו" יבוא "הליך לרבות עתור, שנפתח" ואחרי המילה "לאחריו" יבוא "ולענין עתור –

אם ההחלטה שעליה מבקשים לערער ניתנה לפני יום התחילה ומועד להגשת בקשת רשות עתור או עתור לפי תקנות

סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 הוא ביום התחילה או לאחריו, ניתן להגיש בקשת רשות עתור או עתור לפי המועד

הקבוע בתקנות אלה";

"בפסקה (2) במקום המילים "על הליכים שטרם התקיים בעניינם מסירת שאלונים, גילוי ועיון

במסמכים" יבוא "על הליכים שטרם הוגש בהם כתב תשובה או שטרם חלף המועד להגשתו".

□ ביחס להליכי ערעור, כי ערעור על החלטה שניתנה לפני יום התחילה של התקנות

החדשות (1.1.2021), מצב בו טרם חלף המועד להגשת ערעור – ניתן יהיה להגיש

ערעור לפי המועדים הקבועים בתקנות החדשות (סדר זמנים ארוך יותר).

התקנות החדשות המסדירות את ענייני שאלונים וגילוי מסמכים – יחולו ביחס

מסקנה לתחולת התקנות החדשות

מרבית התקנות החדשות יחולו גם על הליכים תלויים ועומדים ומכל מקום, לבית המשפט סמכות להחיל, בנוסף, תקנות נוספות מהתקנות החדשות.

בכך מתיישבות הוראות המעבר עם הכלל הבסיסי במשפטנו (השאל מהמשפט המקובל), על פיה זכות דיונית (להבדיל מזכות מהותית) תחול למפרע. בהתאם, תובענה שתוגש על פי עילת תביעה שהתגבשה בעבר והליכיה תלויים ועומדים בבית המשפט, תתנהל בהתאם לדיון הדיוני התקף בעת ניהול התובענה ולא זה שהיה בתוקף בעת קרות האירועים נשוא התובענה.

נקודה למחשבה – איך יתמודד בית המשפט עם התחולה המקבילה של תקנות תשמ"ד והתקנות החדשות?

Thank you!

A P M
& C O

AMIT, POLLAK, MATALON

*So much more than just
An excellent law firm*

